



**Številka:** Up-159/17-14

**Datum:** 19. 6. 2018

## ODLOČBA

Senat Ustavnega sodišča je v postopku odločanja o ustavni pritožbi, ki so jo vložili Renata Barac Peršin, Raka, Renate Hillebrand, Republika Avstrija, in Hannes Liedl, Republika Nemčija, ki jih vse zastopa Odvetniška družba Klep, o. p., d. o. o., Celje, na seji 19. junija 2018

odločil:

**Sodba Vrhovnega sodišča št. X Ips 106/2015 z dne 23. 11. 2016 in sodba Upravnega sodišča št. I U 659/2013 z dne 3. 2. 2015 se razveljavita in zadeva se vrne Upravnemu sodišču v novo odločanje.**

## OBRAZLOŽITEV

### A.

1. Upravno sodišče je izpodbijano sodbo zavrnilo tožbo zoper odločbo, s katero je upravni organ druge stopnje odpravil odločbo prvostopnega upravnega organa o denacionalizaciji nepremičnin, ki so bile podržavljene pravnemu predniku pritožnikov, in zahtevo za denacionalizacijo zavrnil. Pritožniki so zoper to sodbo vložili revizijo, ki jo je Vrhovno sodišče z izpodbijano sodbo zavrnilo.

2. Sodišči sta pritrdili odločitvi upravnega organa, da pravni prednik pritožnikov skladno z drugim odstavkom 10. člena Zakona o denacionalizaciji (Uradni list RS, št. 27/91-I, 31/93, 65/98 in 66/2000 – v nadaljevanju ZDen) ni upravičen do denacionalizacije podržavljenih nepremičnin, ker je imel za odvzeto premoženje pravico dobiti odškodnino že na podlagi Pogodbe o poravnavi škode izgnancem,

preseljencem in pregnancem, o ureditvi drugih finančnih vprašanj in vprašanj s socialnega področja (t. i. Finančna in izravnalna pogodba – v nadaljevanju FIP),<sup>1</sup> ki sta jo 27. 11. 1961 sklenili Zvezna republika Nemčija in Republika Avstrija, ter zakonov, ki jih je za izvršitev te pogodbe sprejela Republika Avstrija.<sup>2</sup> Tudi po mnenju sodišč namreč ti pravni akti pomenijo pravno podlago v smislu drugega odstavka 10. člena ZDen. Sodišči sta izpodbijani sodbi oprli na stališče, po katerem je za presojo, ali je imel razlaščenec pravico dobiti odškodnino za podržavljeno premoženje od tuje države v smislu navedene zakonske določbe, odločilno le, ali je imel v tuji državi na voljo pravno podlago za pridobitev odškodnine, ki je imela temelj v odvzetem premoženju v nekdanji Jugoslaviji. Zato pri presoji, ali je v predmetni zadevi izpolnjen izključitveni razlog iz drugega odstavka 10. člena ZDen, upravni organ ni bil dolžan ugotavljati, kakšne konkretne pravice bi upravičencu šle po avstrijskih predpisih, saj bi to pomenilo določanje odškodnine po teh predpisih, kar pa bi presegalo odločanje o denacionalizacijskih zahtevkih po določbah ZDen. Ker je bilo v postopku ugotovljeno, da je bil pravni prednik pritožnikov nemške narodnosti in je neposredno po drugi svetovni vojni iz nekdanje Jugoslavije pobegnil v Republiko Avstrijo, tam pa je imel na dan 1. 1. 1960 tudi stalno prebivališče in bil v času sklenitve FIP tudi avstrijski državljani, je tudi po presoji sodišč izpolnjeval v Prilogi 1 FIP določene pogoje za pridobitev odškodnine za premoženje, ki mu je bilo podržavljeno v nekdanji Jugoslaviji.

3. Pritožniki zatrjujejo kršitev 2., 14., 22. in 23. člena Ustave. Sodiščema očitajo, da sta odločali arbitrarno in samovoljno, izpodbijani odločitvi pa sprejeli brez ustrezne pravne podlage. Med drugim jima očitajo, da sta ZDen in FIP ter na njeni podlagi sprejete avstrijske predpise razlagali v nasprotju z njihovim pravim namenom. V nasprotju s temi predpisi in sodno prakso naj bi bilo stališče izpodbijanih odločitev, da je imel pravni prednik pritožnikov pravico dobiti odškodnino od Republike Avstrije v smislu drugega odstavka 10. člena ZDen že zgolj zato, ker je 1. 1. 1960 tam stalno prebival in je bil na dan podpisa FIP avstrijski državljani. Pritožniki zatrjujejo, da FIP in predpisi, ki jih je na njeni podlagi sprejela Republika Avstrija, ne pomenijo pravne podlage v smislu drugega odstavka 10. člena ZDen, saj naj ne bi urejali odškodnine

---

<sup>1</sup> *Vertrag zwischen der Republik Österreich und der Bundesrepublik Deutschland zur Regelung von Schäden der Vertriebenen, Umsiedler und Verfolgten, über weitere finanzielle Fragen und Fragen aus dem sozialen Bereich (Finanz- und Ausgleichsvertrag, BGBl, št. 76/62).*

<sup>2</sup> Sodišči se v zvezi s tem sklicujeta na Zakon o zagotavljanju nadomestil za škodo, ki je nastala na gospodinjski oziroma stanovanjski opremi in na predmetih, ki so potrebni za opravljanje poklica, zaradi vojne ali političnega preganjanja z dne 25. junija 1958 (*Kriegs- und Verfolgungssachschädengesetz, BGBl, št. 127/58*), ki je bil dopolnjen z Zakonom o razširitvi področja uporabe Zakona o povračilu škode zaradi okupacije z dne 13. junija 1962 (*Erweiterung des Anwendungsbereiches des Besatzungsschaden- und des Kriegs- und Verfolgungssachschädengesetz, BGBl, št. 176/62*), na Zakon o povrnitvi škode preseljencem in pregnancem z dne 13. junija 1962 (*Umsiedler- und Vertreibenen- Entschädigungsgesetz, BGBl, št. 177/62 – v nadaljevanju UVEG*) in na Zakon o prijavi premoženjskih škod, ki so nastale zaradi razselitve ali izгона z dne 14. decembra 1961 (*Anmeldegesetz, BGBl, št. 12/62*).

za premoženje, ki je bilo podržavljeno na območju nekdanje Jugoslavije. Ker naj bi UVEG, na katerega se v izpodbijanih sodbah sklicujeta sodišči, urejal le odškodnino za gospodinjske predmete in premoženje, potrebne za opravljanje poklica, in sicer le kot neke vrste socialno dajatev, naj na njegovi podlagi niti ne bi bilo mogoče dobiti odškodnine za podržavljeno nepremično premoženje. Poleg tega naj bi bil ta predpis sprejet šele po smrti pravnega prednika pritožnikov, zato naj ta že zato na njegovi podlagi niti ne bi mogel uveljavljati nobenih upravičenj. Pritožniki menijo, da so te okoliščine odločilne za presojo z vidika drugega odstavka 10. člena ZDen, zato bi jih morali sodišči upoštevati. Ker naj bi sodišči pravnemu predniku pritožnikov odrekli pravico do denacionalizacije, čeprav naj na podlagi FIP in na njeni podlagi sprejetih avstrijskih predpisov ne bi imel niti pravice zahtevati odškodnino za podržavljene nepremičnine, naj bi bila z izpodbijanima odločitvama pritožnikom kršena pravica do enakosti pred zakonom iz drugega odstavka 14. člena Ustave.

4. Senat Ustavnega sodišča je s sklepom št. Up-159/17 z dne 22. 5. 2018 ustavno pritožbo sprejel v obravnavo. O tem je na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS) obvestil Vrhovno sodišče in upravni organ. V skladu z drugim odstavkom 56. člena ZUstS je ustavno pritožbo poslal v odgovor nasprotni udeleženci iz denacionalizacijskega postopka, ki na ustavno pritožbo ni odgovorila.

## B.

5. Pritožniki med drugim izpodbijajo stališče, po katerem za izključitev iz denacionalizacije na podlagi drugega odstavka 10. člena ZDen zadošča že, da je imela oseba, ki uveljavlja upravičenja na podlagi ZDen, v tuji državi na voljo pravno podlago za pridobitev odškodnine za odvzeto premoženje. Zatrjujejo, da jim je bila s tako razlago, ki jim v nasprotju z navedeno zakonsko določbo odreka pravico do denacionalizacije, kršena pravica do enakosti pred zakonom iz drugega odstavka 14. člena Ustave.

6. Ustavno sodišče je o enakem ustavnopravnem primeru že odločilo z odločbo št. Up-282/15 z dne 5. 10. 2017 (Uradni list RS, št. 59/17). Ustavni pritožbi je ugodilo in izpodbijani sodbi razveljavilo ter zadevo vrnilo v novo odločanje sodišču prve stopnje. Iz enakih razlogov, kot so navedeni v citirani odločbi, je bila z izpodbijanima sodbama tudi pritožnikom kršena pravica iz drugega odstavka 14. člena Ustave. Zato je senat v skladu s tretjim odstavkom 59. člena ZUstS odločil, kot izhaja iz izreka te odločbe.

7. Ker je senat Ustavnega sodišča izpodbijani sodbi razveljavil že zaradi kršitve pravice iz drugega odstavka 14. člena Ustave, mu očitkov o kršitvah drugih ustavnih pravic ni bilo treba presojati.

**C.**

8. Senat Ustavnega sodišča je sprejel to odločbo na podlagi tretjega odstavka 59. člena ZUstS in prve alineje drugega odstavka 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10, 56/11 in 70/17) v sestavi: predsednica senata dr. Špelca Mežnar ter člana dr. Matej Accetto in dr. Jadranka Sovdat. Odločbo je sprejel soglasno.

dr. Špelca Mežnar  
Predsednica senata